

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 250. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_312_10-txt-shoot-idm1059/facsimile.pdf (tilgået 04. august 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

i to Slags, skiondt i de hverken Kiendte grændt, eller udtrykte sig bestemt, thi de naturlige Hemmeligheder: dem vi efterhaanden kan begribe, bør ikke kaldes uopfindelige, da kun Forvirringen i de naturlige Syner hindrede i at udfinde og med Feie troe dem, ligesom der til de ubegribelige ingenlunde maas regnes alle de, vi hidtil ei have begrebet, men kun de, der ere forsaatfagde ved Falbet. Saaledes kan vi ligesaalet kalde Ordet om Tre:Enigheden, om Stabelsen, om Kampen mellem Lyd og Morke, Sandhed og Løgn, om Spaadom og Mirakler som det om en evig Gud og et Fjorsøn ubegribeligt, thi det maatte kunne billedlig begribes i Menneftet, og maa endnu kunne det, da Menneftet maa kunne komme til at begribe sit Syn des Fald, og derved tillige Alt hvad han oprindeligt udtrykte. Omvendelsen derimod, og Fjorsningen, med Alt hvad dermed staaer i Forbindelse, maa være os ubegribelig, fordi det er et Indgreb i Historien, der ei har sin Grund i Slaver-Billien, men i den uudgrundelige Kiærlighed, som frelser Slavnningen fra Fortabesse. Hvad vi her kan komme til at begribe, er ikke Sagen selv, men kun dens Virkelighed som noget der er troværdigt og maa være ubegribeligt.

I Henseende til Vidskab synes nu vist nok de begribelige Hemmeligheder at være Hovedsagen, da det er dem der skal forklare os Menneftet og Verden i deres oprindelige Forhold og Bestemmelse, men vi kan dog godt forstaae, at den overnaturlige Aabenbaring, ei gjerde dem, men de ubegribelige til sin Hovedsag, og at ethvert Mennefte, der vil sig selv vel, maa gjere det Samme, thi hvad nytter det ham at vide hvad han skulde være, naar han ikke bliver det! Imidlertid kan vi dog og forstaae, dels at Vidskaben, Menneftet var bestemt til at naae, skal naaes, og dels at Indsigtten i, hvad vi ere skabte til og fatte fra, skal og kan være virksom til at vække Bekymring over Taalbet og Længsel efter Oprisning. Heraf maa da følge, at den overnaturlige Aabenbaring meddeeler, ofte kun som i Forbigaaende de Vink, der ere nødvendige til at rense og udfylde den naturlige, og at Troen paa de ubegribelige Hemmeligheder maa avle Forstand til at begribe de øvrige. Nødvendigheden heraf ligger i den evige Sandhed selv, og for Mueligheden borger os den guddommelige Wiisdom og Almagt, ja, uagtet det synes mange urimeligt, saa viser dog Historien, at det er saa, og vi kan ret godt see, at det ikke er urimeligt men kun forun-

berligt; thi ved Dødsningen maa det sande Menneske gjenfødes i os, og under sin Vert udvikles til at begribe Alt, hvad det forordnedes til. Hvores Leds nu Begreb naturligt udvikler sig, det er et psykologisk, hvorledes og hvorvidt Menneske-Begrebet har udviklet sig, derimod et historisk Spørgsmaal, og hvorvidt det første skal kunne besvares, berder igjen paa, hvorvidt vi historisk ete komme, saa vi gjøre bedst i at holde os til det historiske Spørgsmaal, der, i sin Tid, nødvendig maa besvare det andet. Imidlertid kan det aldrig skade først at see ind til sig selv, thi paa vore Vilkaar kommer det dog atter an hvad vi skal kunne see i Historien; og meer end vi have, kan vi umulig begribe. Det første vi nu kan bemærke, er soleklart, nemlig at selv Dødsen om at kende og begribe en Sag ikke kan opslaae, med mindre vi have en Forestilling om den, samme være nu for Hesten saa dunkel og vilkaarlig som den vil; men ligesaa vist er det, at vi lære aldrig at begribe nogen Forestilling, dersom vi ikke fatte en Slags Kiærlighed til den, ønske at tilegne os den heel eller for en Deel, og er det os nu om at gjøre, at vide hvad vi har, da stræbe vi at gjøre os Forestillingen saa klar som muligt. Opkøb dette os, saa at den bliver os lige saa klar som vor Selv-Bevidstthed, da har vi be-

grebet den, som vi begribe os iselv. Er nu Forestillingen sandelig \circ : betegner den en sandelig Gienstand som kan forestindes i Rummet, da bliver det Haandens Sag at klare Tingen, og naar vi, ved at adskille og sammensætte (ved Experiment) kan prøve vor Forestilling fra alle Sider, da faae vi et klart sandeligt Begreb om Tingen, saa klart nemlig, som vi har om vort eget Legeme i sig selv. Er Forestillingen derimod over sandelig \circ : betegner den en Sag som ikke kan forestindes i Rummet, da maae vi give Tid, thi da kan den kun klare sig i sine Virkninger med Tiden. Gior den nu imidlertid et stærkt og kiærligt Indtryk paa os, da stræbe vi at afbilde og udtrykke den i noget Sandeligt, og gjøre vi det, da er derved fæet et Skridt til dens Forklaring, thi forsaavidt Afbildningen hos andre kan vække samme Forestilling, forsaavidt har Forestillingen faaet en sandelig Gienstand, hvorved den paa en Maade kommer i Fornuftens Haender. Det behøver neppe at anmærkes, at Talen her er om Kunst i vidtøstlig Forstand, men vel kunde det behøves ret smaatlig at belyse denne dunkle Dvergang fra Forestilling til Begreb om aandelige Ting, naar man kun selv var dem med i det klare. Det er jeg nu ingenlunde, og maa altsaa overlade den Ære til mine Mestere,

hvis Bepæet vel er nem at finde, men da de muelig, for mine Læfere, kunde nægte sig hjemme, følger jeg disse Meddelelse af de Stimt jeg har.

Naar man vil finde noget reent, skal man vist nok ikke søge det i en Blanding, men naar man vil finde hvad der kun er til i en vis Forbindelse, da nødes man til at søge det, hvor det er, og saa er det med Konsten, thi den er kun til i Forbindelsen mellem oversandsfelige Forestillinger og sandfelige Ting, hvori de stræbe at afbilde sig. Til Hjertet, til det forunderlige Dyb i os, hvorfra Alt udgaaer, og hvortil det vender tilbage, til Hjertet maae vi vende os for at faae Besked om Konsten, som er uægtelig dets Skibde Barn, og alt for tit dets Skibdesynd. Ved Hjertet forsaae vi nødvendig det Følende i os, eller os selv, forsaavidt vi sole os modtage Indtryk, og da vi nu ikke ere af os selv, saa er nødvendig Følelse Livets Begyndelse, og vor sande Personlighed det Indtryk Forestillingen om vor aasmalte Tilværelse gjør paa vort Legeme. Nu er det i vor Personlighed os med vor Fornuft, vi ene kan begribe, eller indbefatte, hvad der skal begribes af os, og hvem seer ikke her, at Hjerte og Personlighed, Følelse og Fornuft saaledes sammensmelte, at de synes uadskillelige! Erfaring lærer os imidlertid, at de i mange Dele ere hardtad uforenelige,

